

Tekniska Förvaltningen
Samråd Höjeådalén
Box 41
221 00 Lund

Tekniska.forvaltningen@lund.se

Yttrande över förslag till bildande av naturreservatet Höjeådalén

Dnr: 2020/0228

Sammanfattning

Lunds Naturskyddsförening, LNF, tillstyrker förslaget och anser att genomförandet är angeläget. De skäl som motiverar bildandet är välformulerade och syftet är ambitiöst. Vi menar dock att förslaget till skötselplan tyvärr inte lever upp till syftet och målen i några viktiga avseenden.

Allmänna synpunkter

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och att tillgodose allmänhetens behov av områden för friluftsliv. Detta ska jämföras med skötselplanen som anger att det övergripande målet med naturreservatet är att bevara och utveckla ett rekreations- och friluftsområde med höga natur- och upplevelsevärden. Det finns alltså två övergripande mål (biologisk mångfald respektive friluftsliv) och det bör klargöras om de ska anses likvärdiga eller om något av dem ska prioriteras framför det andra. Även om LNF välkomnar att Höjeådalén fredas som naturreservat inser vi samtidigt att den uppmärksamhet som detta medför innebär många fler besökare till området, med ökat slitage som följd. Redan nu är det ofta trångt på stigarna, och det kan bli svårt att finna tysta och rofyllda miljöer inom det begränsade området. LNF önskar att den aspekten beaktas särskilt i den fortsatta projekteringen.

Vad gäller resterande text i avsnitt 5.1 *Övergripande mål och riktlinjer* i förslaget till skötselplan ställer sig LNF bakom den. LNF noterar dock att de konkreta sköselförslagen inte alltid lever upp till målen och att kulturmiljöerna inte nämns i de konkreta sköselförslagen.

LNF tycker att reservatsföreskrifterna i huvudsak är välformulerade. De är dock tekniskt skrivna och kräver djupa kunskaper av allmänheten, t.ex. när det gäller

fridlysning och hotade arter. Föreningen noterar att det inte finns något förbud mot plockning av blommor eller insamling av ryggradsdjur, vilket brukar ingå bland föreskrifterna. I stället bör man föreskriva att blomplockning är förbjuden med undantag för enstaka exemplar för demonstration och vetenskaplig insamling om beståndets storlek och hotstatus tillåter detta. Insamling av några exemplar av grodyngel är tillåten om de släpps tillbaka enligt Naturvårdsverkets "Handbok för artskyddsförordningen del 1 - Fridlysning och dispenser". Eftersom allmänheten inte kan förväntas känna till innehållet i denna handbok bör reglerna framgå av reservatsföreskrifterna. LNF utgår från att förbudet mot nya vägar, t.ex. över Höje å längs järnvägen, och mot jakt inte upphävs genom ett senare dispensbeslut.

Formuleringarna om invasiva främmande arter är ofta förvirrande och skiljer sig dessutom åt mellan olika avsnitt. Kommunen gör skillnad mellan EUs listor och nationella listor, vilket kan låta logiskt. Då bortser man från att EUs listor är resultat av politiska förhandlingar som slutat med att inga arter finns på EUs lista om de skulle vara alltför dyra att utrota i ett eller flera av de stora medlemsländerna. Ett exempel är parkslide, som troligen är den invasiva främmande art som det blir dyrast att bli av med, särskilt om man väntar med att vidta åtgärder. Den svenska listan ännu inte fastställd. Dessutom bör man notera att det finns lokalt vanliga växter som om de får övertag, trycker undan all annan växtlighet utom träd och buskar för gott. Till dessa igenväxningsarter hör rosendunört, brännässla och knylhavre. Bekämpningen av dessa arter måste prioriteras vid skötseln.

Reservatsföreskrifterna

Skyltar varnar besökande för bakteriella föroreningar i reningsverksdammarna. Dessa måste finnas kvar även om reningsverket flyttar. Reservatsreglerna bör kompletteras vad gäller bakteriella föroreningar.

Skötselplanen

Bland syftena med reservatet anges: "Inom området ska värdefulla natur- och kulturmiljöer vårdas, bevaras och återställas." Fram till åtminstone andra världskrigets slut var detta ett nästan trädfrött och aktivt skött åker- och ängslandskap förutom sjukhusbyggnaderna och parken intill dem. Inga intentioner finns att återställa detta ängslandskap för då hade inte den massiva igenväxning accepterats som LNF skriver om längre ner.

Bland syftena nämns också en tilltalande landskapsbild. LNF vill att de tysta och rogivande platser med fin utsikt som finns på flera platser särskilt ska värnas.

När det gäller skötseln av stränderna till Höje å anges följande mål: "Kantzonerna längs vattendraget ska bestå av en mosaik av betesmarker, annan öppen mark och skog." Inga åtgärder i skötselplanen leder till att detta mål uppnås. I verkligheten är t.ex. nästan hela åsträckan utmed reningsverks-

dammarna kraftigt igenvuxen med täta buskage och meterhög ört- och gräsvegetation. Det gäller mest olika videarter, knylhavre m.fl. gräs, älgört, rosendunört och jättebalsamin, vilka alla konkurrerar ut annan vegetation. Detta stämmer inte med syftet och är inte så allmänheten tycker att ett naturreservat ska se ut. Frånvaron av aktiv skötsel måste motiveras eller planen ändras.

Högvuxna ogräs, t.ex. rosendunört, måste hållas nere så att även barn har möjlighet att se ut över vattenytan.

Bland bevarandemålen för Höje å ingår följande: "Halterna av miljögifter ska understiga gällande gränsvärden enligt bedömningsgrunderna för vattendirektivets miljökvalitetsnormer". Eftersom målen inte uppfylls för många ämnen måste kommunen i sina plandokument, t.ex. detaljplaner, ange hur föroreningsspridningen ska minska. Det säkraste sättet att uppnå en minskning är att besluta att ämnena inte får användas om de kan hamna i dagvatten.

Röjning av igenväxningsarter föreslås i betesmark och i dammar men inte runt dammarna, längs ån samt i busk- och skogsmiljöer, fastän de senare ska vara flerskiktade enligt de övergripande målen. Inte heller kulturhistoriskt värdefulla miljöer ska röjas fastän dessa ska synliggöras enligt de övergripande målen. Betesmarken 2 d saknar f.n. betesdjur eller annan skötsel. Området 4a, som innehåller klimatskogen, är i sin helhet klassad som skogsmark. En stor del i söder är igenvuxen ängsmark med bl.a. ett stort bestånd av armeniskt björnbär. Längs Höjeåvägen finns det sedan länge ett litet bestånd av läkemalva. Denna art var ganska vanlig i Sverige på 1800-talet. Nu finns det bara 7 fynd enligt Skånes Flora. Eftersom den kanske inte är bofast längre kan den inte rödlistas.

Det är utmärkt att ett ambitiöst arbete mot invasiva främmande arter kommer att genomföras. Detta omfattar även armeniskt björnbär, vilket är glädjande och borde omfatta all kommunal mark.

Det är ett framsteg att reservatets åkermark kan upplåtas för utrotningshotade åkerogräs. I framtiden bör fler hotade ettåriga arter ges en chans att överleva här.

I beskrivningen av området har Tekniska förvaltningen ofta citerat den naturvärdesinventering som Ekologigruppen genomförde åt kommunen och som rapporterades 2019-02-04. I den inventeringen användes Artportalen som kunskapskälla när det gäller förekomst av olika arter. Vid en sökning som LNF genomförde 2021-06-24 hittades betydligt fler fynd av rödlistade arter än vad som anges i förslaget. Totalt hittades cirka 25 arter, utan att ett par förvildade rödlistade växtarter räknas med. De flesta fynden var insekter och var klassade som nära hotade men samtliga hotkategorier fanns bland fynden. När Lunds Botaniska Förening genomförde projekten Skånes flora och Skånes mossor matades fynden in i en egenutvecklade databas. Fynden från florainventeringen fördes efter projektens slut över till Artportalen, men eftersom mossinventeringen fortfarande pågår har inga mossfynd överförts dit. För

flertalet artgruppen har inga systematiskt upplagda inventeringar genomförts. De uppgifter som finns i Artportalen ger därför inte någon fullständig lista över vilka arter som förekommer i området. Det kan finnas fler artgrupper som inventerats på samma sätt.

Kartor

På skötselkartan är 3e angivet som åkermark men den delen som föreslås ingå i reservatet har inte odlats på många år. Där, i kv. Loke 4, vill kommunen anlägga dammar för dagvattenrening. Kartans 3e bör ändras till våtmark eller dammar. Rester av det tidigare stora spjutsporrebeståndet växer norr om reservatet och här ska det enligt preliminära planer anläggas en bullervall. Det är därför angeläget och glädjande att spjutsporre ingår bland de hotade växter som ska sås ut på åkermark inom reservatet.

LNF noterar att inga stigar på de västra reningsverksdammarnas södra och västra sida eller strax öster om reningsverket finns med på kartan. Dessa stigar finns idag. Det förefaller både orimligt och omöjligt att utestänga allmänheten från att gå längs sydvästra kanten av dammarna. Det kan inte vara meningen?

På kartan över anläggningar för friluftsliv finns det ett antal platser för cykelställ markerade. Det är särskilt glädjande för LNF. Det är viktigt att man kan låsa fast cykeln ordentligt mot en bygel så att den inte kan välta.

Tips om framtida åtgärder

Strax utanför reservatet på Trafikverkets mark norr om Höje å finns sedan många decennier ett litet bestånd av den starkt hotade arten klintsnyltrot. Beståndet är kraftigt reducerat på senare år, dels pga. konkurrens från buskar, vilket verkar vara åtgärdat för stunden och dels pga. brist på väddklint som arten parasiterar på. Det bästa alternativet är att Trafikverket planterar in mer väddklint på sin mark nära klintsnyltrotten. En alternativ möjlighet är att försöka etablera arten i det torra området mellan järnvägen och reningsverket genom att först etablera ett rejält bestånd av väddklint. Detta bör i så fall ske i samarbete med Trafikverket.

För Lunds Naturskyddsförening

Tomas Björnsson, ordförande

Epost: cicero@rtb.se